

Кожны раз, калі наша родная Камуністычная партыя склікае свой з'езд...

мітынгі і сходы, на якіх рабочыя, калгаснікі і прадстаўнікі інтэлігенцыі заўважаюць аб сваім жаданні працаваць яшчэ больш і лепш, дастойна сустраць XXI з'езд Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Ванія і прамысловых тавараў. Так, напрыклад, з папярэдніх наметаў Саўнаргаса БССР відзец, што, скажам, вытворчасць радыёпрыёмнікаў у 1965 г. павялічыцца да 500 тысяч замест 135 тысяч у сёлетнім годзе.

Мы ведаем, якое выключнае значэнне меў, скажам, XX з'езд КПСС. Прынятая ім рашэнні адыгралі найважнейшую ролю як для камуністычнага будаўніцтва ў СССР, так і для далейшага развіцця міжнароднага рабочага руху.

Ажыццэвыя рашэнні XX з'езду КПСС, наша партыя імат што зрабіла ў галіне далейшага развіцця сацыялістычнай дэмакратыі, адкрыла новыя прасторы для творчай энергіі і актыўнасці працоўных горада і вёскі.

За трыццаць гадоў існавання нашай Рэспублікі ў выніку ажыццяўлення яе плана калгасна-рабоча-інтэлігентскага перамог, будзе вырабляць значна больш прадуктаў харчавання і сыравіны для прамысловасці, яшчэ лепш дубаўраблюдку.

У саміх нашых людзей квітнее і багачее наша родная Беларусь. У рэспубліцы бурна развіваюцца прамысловасць, Беларускае трактарна-аўтамабільнае, разнастайныя станкі і механізмы, матэрыялы і радыёпрыёмнікі, а таксама многія іншыя вырабы добра вядомы далёка за межамі рэспублікі.

У нас будуць пабудаваны новыя школы і лабараторыі, павялічыцца колькасць кінатэатраў і клубоў, кніжных магазінаў і бібліятэк, яшчэ больш пільна расквітнее прафесійнае і самадзейнае мастацтва.

Праз некалькі месяцаў—1 студзеня 1959 г.—прадоўжым нашай рэспубліцы будучы адзначыць сваё нацыянальнае свята—40-ю гадавіну з дня ўтварэння Беларускай ССР.

Днямі апублікавана пастанова Пленума ЦК КПСС аб скліканні XXI з'езду КПСС. Ён аб'яднае для свайго работніцтва 27 студзеня 1959 года і разглядаць пытанне аб кантрольных ліках развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1959—1965 гг. І энюў, як напярэдні і ранейшых з'ездаў партыі, хвала незвычайна ўдму да хваляў працоўнай масы.

У нас цяпер лепш вырошчваюцца ўрадзай, атрымліваюцца больш мяса і малака. Усё гэта спрыяе росту дабрабыту і культуры гарадскога і сельскага насельніцтва.

Працоўныя Гродзеншчыны працягваюць вялікую цікавасць да творчасці класікаў савецкай і замежнай музыкі. Дзесьці наўраце жаданні працоўных. Гродзенскае абласное аддзяленне па распаўсюджванню плацінчых і навуковых ведаў арганізаваў лекцыі-канцэрты, а ў апошні час — музычныя лекцыі ў абласным цэнтры і раёнах.

АЗНАМЯНУЕМ XXI З'ЕЗД ПАРТЫІ НОВЫМІ ТВОРЧЫМІ ДАСЯГНЕННЯМІ

Нахняючыя перспектывы

Рашэнне Пленума Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза аб скліканні нечарговага XXI з'езду КПСС з вялікім нахненнем сустрэлі артысты, мастакі, усе работнікі Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра.

Велічная праграма камуністычнага будаўніцтва

На плошчы імя Якуба Коласа ўзвышаецца новы прыгожы чатырохпавярховы будынак. Гэта паліграфічны камбінат.

3 вялікай усхваляванасцю

Калектыву Акадэмічнай харавой капелі БССР на сваім сходзе з вялікай увагай і ўсхваляванасцю заслухалі інфармацыю дырэктара капелі К. Пурыўскага пра пастанову Пленума ЦК КПСС аб скліканні нечарговага XXI з'езду КПСС.

Падвоіць творчыя намаганні

Калектыв студэнтаў і выкладчыкаў Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі разам з усёй творчай інтэлігенцыяй Мінска выказвае і свой голас адоранія з прычыны прынятага рашэння аб скліканні нечарговага XXI з'езду КПСС.

200 спектакляў на вёсцы

Вярнуўся з летніх гастрольей Бабруйскай пераасоў драматычны тэатр. Ён паказаў сельскаму гледачу спектаклі «На бойкім месцы» А. Астроўскага, «Сям'я зладчыцы» Джэкамаці, «Цені знікаюць» С. Свірдлава, «Паўторны візіт» С. Дубраўна, камедыя-вадэвіль «Нячистая сіла» І. Сідафанска.

Прапаганда музыкі

Працоўныя Гродзеншчыны працягваюць вялікую цікавасць да творчасці класікаў савецкай і замежнай музыкі. Дзесьці наўраце жаданні працоўных.

Надзённыя справы

Кожны дзень набліжае нас да IV рэспубліканскага і III Усеазаознага з'езду пісьменнікаў, якія з'явіцца вялікай культурнай падзеяй не толькі ў жыцці пісьменніцкай арганізацыі, але і ўсёй нашай грамадскасці.

200 спектакляў на вёсцы

Вярнуўся з летніх гастрольей Бабруйскай пераасоў драматычны тэатр. Ён паказаў сельскаму гледачу спектаклі «На бойкім месцы» А. Астроўскага, «Сям'я зладчыцы» Джэкамаці, «Цені знікаюць» С. Свірдлава, «Паўторны візіт» С. Дубраўна, камедыя-вадэвіль «Нячистая сіла» І. Сідафанска.

Надзённыя справы

Кожны дзень набліжае нас да IV рэспубліканскага і III Усеазаознага з'езду пісьменнікаў, якія з'явіцца вялікай культурнай падзеяй не толькі ў жыцці пісьменніцкай арганізацыі, але і ўсёй нашай грамадскасці.

Мітынг на Мінскім паліграфічным камбінате імя Я. Коласа, прысвечаны пастанове Пленума ЦК КПСС аб скліканні XXI з'езду Камуністычнай партыі Савецкага Саюза. Выступас інжынера-эканамічнага аддзела П. Мауэр.

Надзённыя справы

Кожны дзень набліжае нас да IV рэспубліканскага і III Усеазаознага з'езду пісьменнікаў, якія з'явіцца вялікай культурнай падзеяй не толькі ў жыцці пісьменніцкай арганізацыі, але і ўсёй нашай грамадскасці.

Днямі ў Саюзе пісьменнікаў Беларусі адбыўся адкрыты партыйны сход, прысвечаны пастаноўкам да з'езду. З дакладам выступіў сакратар ЦП БССР Міхась Калачынскі.

Працоўныя Гродзеншчыны працягваюць вялікую цікавасць да творчасці класікаў савецкай і замежнай музыкі. Дзесьці наўраце жаданні працоўных.

Гэта яшчэ больш павышае адказнасць савецкіх літаратараў за пачэсную справу, патрабуе ад іх самай інтэнсіўнай працы і высокай творчай актыўнасці.

Асноўная задача, на думку дакладчыка, заключаецца ў тым, каб на з'ездзе пісьменнікаў у добрай творчай абстаноўцы пасувацца задабкі Беларускай літаратуры, разглядаць праблемы развіцця яе асобных жанраў па шляху далейшага росквіту.

Далей тав. Калачынскі спыняецца на канкрэтных мерапрыемствах, якія праводзілі і праводзяцца праўленнем ЦП БССР па падрыхтоўцы да IV рэспубліканскага і III Усеазаознага з'езду пісьменнікаў.

Слова атрымлівае рабочы-рабочы І. Стажэвіч. — Вялікая падзея адбудзецца ў нашым жыцці, — кажа ён. — У студзені 1959 г. у Маскве пачне работу XXI з'езд нашай партыі. Лепшыя сны і думкі Беларускага народа будуць уздзейнічаць у абмеркаванні такога важнага пытання, як кантрольныя лічы развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1959—1965 гг.

Дакладчык спыняецца на недахопах, якія ёсць у рабоце па падрыхтоўцы да з'езду. Ён гаворыць, у прыватнасці, аб тым, што ў нас слаба разгортваецца пераездзкая дыскусія, на старонках друку рэдка выступаюць вядомыя пісьменнікі, крытыкі па праблемных пытаннях літаратуры.

На мітынгу таксама выступіў начальнік планова-эканамічнага аддзела П. Мауэр, які гораца вітаў скліканне XXI з'езду партыі.

Пасля даклада разгарнуліся ажыццэвыя спрэчкі. Слова бярэ лат. Аляксей Зарышкі. Ён гаворыць аб рабоце творчых секцый; на яго думку, секцыі павінны займацца не толькі абмеркаваннем твораў, а і разглядаць іныя пытанні, такія, як выданне кніг, творчыя камандзіроўкі пісьменнікаў і г. д.

Тэма і яе ажыццяўленне

Апавяданне на старонках «Полымя»

Той, хто хоча заглянуць у глыбіню вясёл, дарадзіцца аб жыцці паліграфічнай календары, браў і кніжны паліграфічны раман або твор нашай савецкай класікі. Чытач жа, які прагне агульнага ў гучы падзеі сённяшняга дня, уважліва сочыць за навінамі нашай літаратуры, перагортваючы кожны свежы нумар літаратурнага часопіса, які нахвосте друкарскай фарбай. Дзе ж, як не ў часопісе, з'яўляюцца літаратурныя навіны, у якіх пісьменнікі — вочы і вушы эпохі — раскрываюць перад чытачамі думкі, справы і сэрцы нашых сучаснікаў.

Чытачы новыя творы, мы знаёмімся з жыццём і працай нашых сучаснікаў, шукаем адказы на многія хвалюючыя нас пытанні. На сваёй прыродзе найбольш апераўтываным і бавным жанрам літаратуры з'яўляецца, вядома, апавяданне. У апавяданні пісьменнік куды можа аддунуцца на падзеі сённяшняга дня і расказаць чытачу аб тым, што яго больш за ўсё хваляе, пра тых з'явы жыцця, міма якіх ён не можа праіснаваць. Але тут галоўнае — не толькі тэма, але і яе ажыццяўленне, мастацкае выражэнне ідэі ў пэўнае вобразавае перадачы людзей сучаснасці.

Мы перагарнулі нешчы нумароў часопіса «Полымя» за гэты год. Амаль у кожным нумары ёсць апавяданні беларускіх празаікаў, прысвечаныя сённяшніму дню рэспублікі. Чытачы гэтыя творы, чытач адзінаццаці з новымі героямі, вобрамы якіх заўважаны ў гучыіх мас. Вось адзін з такіх герояў — Астас Вячара ў апавяданні Янкі Брыля «Надзіс на зрубе». Нама прабы рабіць грунтоўны разбор гэтага апавядання, паколькі ў друку ўжо шмат пісалі аб ім, кваліфікуючы яго як значную з'яву ў творчасці таленавітага пісьменніка. Але, гаворачы аб апавяданні, надрукаваным у «Полымі» ў першых шасці нумарах бягучага года, нехта не скажа, што герой гэтага твору — адзін з яркіх вобразаў людзей нашай сучаснасці.

Астас Вячара жыве на беразе вясёльнага возера, і вольна ўсё семдзесят пяць год тут рыбачыць. Аддзелены «валяй вадой» ад Астаса, які гэтага ж возера жыве яго ўнук, самідагор Міхас. Пісьменнік расказвае аб іх звычайных будзённых справах. У апавяданні нама асабістых «спадзеяў». Дзець дзець праз возера да дачкі-дзяды і ўнуча, вазе бярэня для хаты. Вось і ўвесь сюжет. Але апавяданне напісана так, што і характар, і знешні выгляд, і жыццё дзеда перад чытачом — як на далоні.

Дзед Вячара — і працавік, і змагар, якога не сганулі ні цяжкая праца, ні панская турма, ні катаванні. Гэта высокі, жылісты, магутны чалавек, які надаўна дабрыў сабе і сваім дзедам і ўнучам свабоду. Яму належыць пяць зямля, азеры і лясны. Ён сапраўды гаспадар жыцця, беражлівы і кляпатыўны. Таму яго абурэе варварскае знішчэнне Парэймаўскага бору і абывацкае некаторых людзей да гэтай з'явы.

Дзед Вячара — вобраз вялікай жыццёва-дзяржаўнай сілы. Як магутны стары дуб, урос ён у родную зямлю. Асцены многія галіны яго — нама ў жыццё многіх дзедавых сям'ю і дачок, толькі двое малодшых — Іван і Надзіс — засталіся, але ўжо зелянеюць і малядыя парасткі — унучкі. І веча будзе працягвацца дзедаў род здаровых, сумленных, працавітых гаспадароў зямлі.

Тэма працы ў нашай літаратуры прасякнута гораўскай ідэяй, характэрнай і традыцыйнай для сацыялістычнага гуманізму — ідэяй услаўлення чалавека-працаўніка.

Добрае пачуццё выклікае ў гэтых адносінах апавяданне Міколы Лясюкава «Дробязь» (№ 6), тонка псіхалагічнае, пахалаўскае кароткае. Юнак Мішка адчувае пэнале пачуццё да Галі, дачкі суседа Юліяна.

Вось прыкладны змест апавядання А. Васілевіч «Чужыя вершы». Паэт даіснаваў пэнале. Ад назойлівых дзяцей ён паштоў у бібліятэку і сустраўся там з былой супрацоўніцай па інстытуце. Ужо дзевяць год, як яны знаёмы, іны раз бацька — раз у паўгода, у год, у пачы год... Чарговы развітанне без суму. Але чымусьці ў думках пэнале гучыць радок Міхкевіча: «Ш гэта дружба, ці гэта каханне?»

Прачытаем і задумаемся: аб чым напісана, для чаго? Што гэта — апавяданне аб каханні? Але якое ж даўнае каханне — не хвалюе ні герояў, ні чытача! Яны зусім не падобны на тое пачуццё, аб якім пісаў Адам Міцкевіч у п'ятым вершы.

Не вылучаючы, на нашу думку, апавяданне «Доктар Ваўковіч» траіх па пісьменніку. Чытачы яго, не зраўне, у якім стагоддзі жыве герой, у чым заключана яго высакроднасць. Недасказанасць у творы можа быць, але яна пэнале выглядаць нягаварача. У гэтым жа апавяданні нама глыбокага падтэксту, які даў бы падставу для роздуму.

У трэцім апавяданні з гэтай імякі — «Баруковы» героі больш выразныя. Гэта сям'я сакратара райкома Барукова. Аўтар імякнута паказвае вобраз сакратара райкома ў звычайнай будзёнай абстаноўцы, у коле сваёй добрай, дружнай сям'і. Побач з ім верная «сёброўка-жонка», якая, як ведае Баруковіч, «ойдзе» за ім «на край свету». Але і ў гэтым апавяданні мы сустракаем той жа недахоп — людзі жывуць нека асобна адзін ад аднаго, не заўважаючы аднаго ад аднаго, а даючы толькі аб тым, каб «больш зацікавіць у сваёй двора», з аднаго боку і новай сацыялістычнай свядомасці — з другога.

Выбар пісьменнікам тэмы, яе актуальнасць і значнасць залежыць ад таго, на колькі цесна звязаны пісьменнік з жыццём. Парэявічэўскі літаратурны вынаежэ ідэю, а паспяховае усвабненне аўтарскай думкі ў форме літаратурнага твору залежыць ад таленту і майстэрства пісьменніка, ад таго, як ён умее карыстацца мастацкай дэталю і апісаным характэраў і наводзіць сваё герояў.

Вось апавяданне «Хата з краю» Ігната Дуброўскага. Уявіце вельмі актуальна тэма калгаснага будаўніцтва, — умацаванне калгасу кіруючымі кадрамі. Аўтарскае пазіцыя ясна — ён выкрывае параэітычную ідэалогію такіх, як Даям Ян Хрысцюк, якім няма справы да грамадскіх інтарэсаў, было б толькі для іх цэлае месціца дзе-небудзь у калгаснай калоднай або ў канторцы: «Мая справа — хаваць і выдалаць. Мійя работа! Ні цёбе спека не даймае, ні за каўнер табе не лье, ні твае рукі ад сіверу не качаюцца; сядзі сабе, выдавай, што начальства напіша...» Даям-яну супрацьпастаўлен зусім іны тып чалавека — новы старшыня, камуніст Курловіч, пасланец партыі. Ён горяча барацца за справу, і яму хутка ўдасца нарэсіць і калгасе парадка.

Аднак апавяданне не вельмі пераконвае, і прычына тут у недахопах раскрыцця канфлікту. Не будзем ужо гаварыць аб тым, што Даям-яну атрымаўся проста кітраваты мужычок. Няверна тое, што супрацьпастаўлен «дзям-яну» змагаецца адзіна толькі Курловіч, у той час, як у жыцці гэта не індывідуальны канфлікт паміж асобнымі людзьмі, а супярэчнасць паміж старым, ажыўшым і перадавым, тым, чым жыве ўвесь калгас. Так недахопы мастацкага усвабнення задуму знікаюць, вартасць апавядання на важную актуальную тэму.

Асобныя апавяданні, змешчаныя ў часопісе, гавораць аб тым, што некаторыя пісьменнікі звартаюцца яшчэ да дробных тэм, да апісання тых інтымных пачуццяў, калі замест раскрыцця вялікага ўнутранага свету героя мы сустракаем нейкую даўно знаёмую схему.

Вось прыкладны змест апавядання А. Васілевіч «Чужыя вершы». Паэт даіснаваў пэнале. Ад назойлівых дзяцей ён паштоў у бібліятэку і сустраўся там з былой супрацоўніцай па інстытуце. Ужо дзевяць год, як яны знаёмы, іны раз бацька — раз у паўгода, у год, у пачы год... Чарговы развітанне без суму. Але чымусьці ў думках пэнале гучыць радок Міхкевіча: «Ш гэта дружба, ці гэта каханне?»

Прачытаем і задумаемся: аб чым напісана, для чаго? Што гэта — апавяданне аб каханні? Але якое ж даўнае каханне — не хвалюе ні герояў, ні чытача! Яны зусім не падобны на тое пачуццё, аб якім пісаў Адам Міцкевіч у п'ятым вершы.

Не вылучаючы, на нашу думку, апавяданне «Доктар Ваўковіч» траіх па пісьменніку. Чытачы яго, не зраўне, у якім стагоддзі жыве герой, у чым заключана яго высакроднасць. Недасказанасць у творы можа быць, але яна пэнале выглядаць нягаварача. У гэтым жа апавяданні нама глыбокага падтэксту, які даў бы падставу для роздуму.

У трэцім апавяданні з гэтай імякі — «Баруковы» героі больш выразныя. Гэта сям'я сакратара райкома Барукова. Аўтар імякнута паказвае вобраз сакратара райкома ў звычайнай будзёнай абстаноўцы, у коле сваёй добрай, дружнай сям'і. Побач з ім верная «сёброўка-жонка», якая, як ведае Баруковіч, «ойдзе» за ім «на край свету». Але і ў гэтым апавяданні мы сустракаем той жа недахоп — людзі жывуць нека асобна адзін ад аднаго, не заўважаючы аднаго ад аднаго, а даючы толькі аб тым, каб «больш зацікавіць у сваёй двора», з аднаго боку і новай сацыялістычнай свядомасці — з другога.

Выбар пісьменнікам тэмы, яе актуальнасць і значнасць залежыць ад таго, на колькі цесна звязаны пісьменнік з жыццём. Парэявічэўскі літаратурны вынаежэ ідэю, а паспяховае усвабненне аўтарскай думкі ў форме літаратурнага твору залежыць ад таленту і майстэрства пісьменніка, ад таго, як ён умее карыстацца мастацкай дэталю і апісаным характэраў і наводзіць сваё герояў.

Вось апавяданне «Хата з краю» Ігната Дуброўскага. Уявіце вельмі актуальна тэма калгаснага будаўніцтва, — умацаванне калгасу кіруючымі кадрамі. Аўтарскае пазіцыя ясна — ён выкрывае параэітычную ідэалогію такіх, як Даям Ян Хрысцюк, якім няма справы да грамадскіх інтарэсаў, было б толькі для іх цэлае месціца дзе-небудзь у калгаснай калоднай або ў канторцы: «Мая справа — хаваць і выдалаць. Мійя работа! Ні цёбе спека не даймае, ні за каўнер табе не лье, ні твае рукі ад сіверу не качаюцца; сядзі сабе, выдавай, што начальства напіша...» Даям-яну супрацьпастаўлен зусім іны тып чалавека — новы старшыня, камуніст Курловіч, пасланец партыі. Ён горяча барацца за справу, і яму хутка ўдасца нарэсіць і калгасе парадка.

Аднак апавяданне не вельмі пераконвае, і прычына тут у недахопах раскрыцця канфлікту. Не будзем ужо гаварыць аб тым, што Даям-яну атрымаўся проста кітраваты мужычок. Няверна тое, што супрацьпастаўлен «дзям-яну» змагаецца адзіна толькі Курловіч, у той час, як у жыцці гэта не індывідуальны канфлікт паміж асобнымі людзьмі, а супярэчнасць паміж старым, ажыўшым і перадавым, тым, чым жыве ўвесь калгас. Так недахопы мастацкага усвабнення задуму знікаюць, вартасць апавядання на важную актуальную тэму.

Асобныя апавяданні, змешчаныя ў часопісе, гавораць аб тым, што некаторыя пісьменнікі звартаюцца яшчэ да дробных тэм, да апісання тых інтымных пачуццяў, калі замест раскрыцця вялікага ўнутранага свету героя мы сустракаем нейкую даўно знаёмую схему.

ДЗЕННІК МАСТАЦТВА

Прапагандыст народнай творчасці

(На канцэртах польскага ансамбля «Мазоўша» імя Т. Сьветыцкага)

Душа народа, глыбіня і сардэчнасць яго думак, пачуццяў і перажыванняў перш за ўсё пазнаюцца ў песнях і танцах, народжаных гэтым жа народам — творцам самага чужога і шырока мастацтва на зямлі. Таму, калі гэтыя залатыя жамчужны народнай творчасці, любіўна сабраныя фалькларыстамі і па-майстэрску апрацаваныя кампазітарамі-прафесіяналамі, уключаны ў канцэртныя праграмы выключна калектываў, гэта заўсёды выклікае ў людзей узагаўнае ўвагу і ўдзячнасць. Імяна з такім пачуццём удзячнасці за сапраўднае мастацтва пакідае глядзельную залу пасля канцэрта выдатнага польскага калектыву — Дзяржаўнага ансамбля народнай песні і танца «Мазоўша» імя Тадэвуша Сьветыцкага.

Тры раз гастраліруе ў Савецкім Саюзе гэты таленавіты калектыв спевакоў і танцоўраў, і другі раз з ім сустракаюцца мінчане. Свае сёлетнія гастролі ў СССР ансамбль «Мазоўша» пачаў амаль паўтара месцы назад з Украіны, куды ён быў запрошаны для ўдзелу ў Тыдні польскай культуры. Пазнаёміўшы з новай праграмай працоўных украінскіх гарадоў, пасля некалькіх канцэртаў у Ленінградзе і Маскве, польскія артысты для завяршэння свайго гастрольнага турэ на дароце лядома спыніліся на некалькі выступленняў у беларускай сталіцы.

І вось мы на канцэрце. Цяжка сабе ўявіць, што ўжо няма ў жыццё заснавальніка «Мазоўшы», чужога этнографічнага кампазітара Т. Сьветыцкага, які гадамі на драбніцы збіраў і запісваў музычнае багацце народа, любіўна выхоўваў і вырочываў выканаўчы кадры для свайго ансамбля. Але вельмі радасна ўспамінаць, што мастацкі традыцыі Сьветыцкага, яго спевабильны пошук майстра харавога пэнале прыважаюць жыць і развівацца, дзякуючы творчым намаганням яго жонкі Міры Зьміцкай-Сьветыцкай — іпаперанія драбрэтра і мастацкага кіраўніка «Мазоўшы».

Два канцэртныя аддзяленні, якія складоўца са шматлікіх песень, музыкі і танцаў, — гэта сунзельны ланцуг жыццёвых, яркіх, непаўторных па прыгожасці і месцы карцін і сьмук народнай жыцця, народнага быту. Амаль усе харавыя і танцавальныя творы маюць дакладны адрас, носіць назвы тых мясцовасцей, дзе яны калісьці нарадзіліся і бытуеюць зараз. Усе сама прырода нараджэння такога рэпертуару гаворыць аб сапраўднай народнасці ансамбля.

бля, якая ўсебакова раскрываецца ў змелым падборы касцюмаў і спевабильнай манеры выканання.

Касцюмы артыстаў «Мазоўшы» сапраўды захапляюць свайм малюніцкім, тонкім аздабленнем. Зроблены на аснове народнага адзення, яны з этнаграфічнай дакладнасцю перадаюць характар часу і эпохі народнага жыцця. Без гэтых касцюмаў проста было б немагчыма выкананне старадаўняй «Полькі-трамблякі» (польскае трыска) і азначылі адрэка з прысцяжы пэнале. Касцюмы дапаўняюць кампазіцыйнае рашэнне і ваўнічых па руху гураўскіх танцаў з прыпеўкамі, якія ўзгаўнаюць вобраз Янкіча — легендарнага правадара народнага мас, і поўнага велічы і строгай грашы паланеза з Жывецкага раёна, і многіх іных танцавальных нумароў.

Вось творчы калектыв неамагчыма строга размежваец і падзяляць на асобныя групы спевакоў і танцоўраў, таму што тым і другія валодаюць уменнем аднолькава па-майстэрску спяваць і танцаваць. Такія ўніверсальныя здольнасці артыстаў «Мазоўшы» зрабілі вельмі вялікае ўражанне. Бо, нарэшце, не так проста падабраць выканаўцаў з добрымі галасамі, якія валодаюць і высокай тэхнічнай тэна. І тое, што «Мазоўша» ў сваім складзе мае амаль усіх талентаў выканаўцаў, сведчыць толькі аб сапраўдным творчым ансамблі. Кракаўскі, лодзьскі, жапоўскі, велькапольскі танцы з прыпеўкамі — усё гэта натуральна, грамадзяна, умела, без наймішу проста.

Словы, музыка і танец у польскім фальклоры амаль неаддзельныя, яны ў многім дэпаўніюць адно аднаго і скла-

даюць сінтэтычны жанр народнага мастацтва. І гэта асабліва добра відаць на выступленні такога самабытнага калектыва, як «Мазоўша». Есць у яго рэпертуары і самастойныя харавыя творы, якія выконваюцца акапельна або пад акрэсл (дырэктары С. Жулава і С. Васюшкі). Тут харысты, карыстаючыся тым, кай фразіроўкай, мяккім чыстым гукам, спяваюць аб сваёй роднай свабоднай краіне, дзе сапраўдным адзіным гаспадаром стаў народ («Любімая краіна»). З вясёл пачуццём і пранікнёнацю выконваюць яны песні «Пад бора» («На ўзлеску»), «Цыт, цыт» («Тэ...»), поўныя лязавай хітрыні і шырага народнага гумору. У выкананні жаночай каваляўскай групы пэнале прагучалі песні-жарты з Паліскага раёна — «Кавалеры» і «Што я думаю».

Злыўна вялікая сыгранасць і дасягненне поўнага ансамбля паміж удзельнікамі хору, танцоўрамі і музыкантамі аркестра, іх поўнае ўзаемаўраўненне пры выкананні асобных нумароў праграмы.

Пасля першага канцэрта дарэгіх гасцей дэла візіт адпраўнікі Міністэрства культуры БССР і вядучыя майстры беларускага музычнага мастацтва. Велічынны букет жыццёвых кветак, пазнаёмы спевакам і танцорам «Мазоўшы», гаварылі аб гарачым прызнанні прапагандыстаў польскага нацыянальнага мастацтва, якое атрымала сапраўды росквіт пры народнай ўладзе.

Г. ЗАГАРОДНІ.
На здымках: 1. «Мазоўша» спявае. 2. Паланез «Жавешкі». На першым плане танцоры Ліля Герцберг і Ежы Межаўскі.
Фота Ул. Крука.

Да Тыдня беларускай літаратуры у Літве

Напярэдадні сустрэчы

Літоўская газета «Літаратура і рман» у некалькіх апошніх нумарах змяшчала матэрыялы, прысвечаныя Тыдню беларускай літаратуры ў Літве.

У нумары за 26 ліпеня пад загалоўкам «Мішк — Вільнюс» былі надрукаваны верныя беларускіх паэтаў Максіма Лужаніна і Міхаса Машары ў перакладзе А. Жукаўскага і В. Раймерса, артыкул сакратара прадлужыня Саюза пісьменнікаў Літвы Мікаласа Слукіса аб падрыхтоўцы да Тыдня. Газета паведамляе чытачам у гэтым жа нумары аб тым, якія кнігі беларускіх паэтаў і пісьменнікаў вышлі і выйдзюць у Дзяржаўным выдавецтве БССР і Вільнюсе. Праз адзін нумар, 9 жніўня, газета аноў-

змясціла падборку вершаў беларускіх паэтаў Літвы Габскі, Півена Панчанкі, Кастуся Кірэнікі. Перакладзі іх народны паэт Літвы Т. Шільбіс, паэты Е. Матузівічус, Ю. Марцінкавічус.

На старонках гэтай жа газеты змешчаны творы беларускіх пісьменнікаў і паэтаў Максіма Танка, Пётруся Броўкі, Анатоля Валюгіна, Янкі Брыля і іных, а таксама артыкулы Я. Казеі аб беларускай прозе, А. Сабалеўскага аб сённяшнім стане беларускай драматургіі, А. Ескава аб крытыцы і літаратуразнаўстве. Газета паведамляе сваім чытачам, што ў Вільнюсе на літоўскай мове выйшла зборнік сучаснай беларускай паэзіі «Па Нёману песня плыве».

і раман І. Шамякіна «Крыніцы». Тут жа змешчаны рэпрадукцыі вокладаў гэтых кніг.

Напярэдадні сёброўскай сустрэчы беларускіх і літоўскіх пісьменнікаў выйдзе з друку літаратурна-мастакі і грамадска-навінавы часопіс «Пералез», падкам прысвечаны Тыдню беларускай літаратуры ў Літве. У ім друкуюцца вершы беларускіх паэтаў, артыкулы Д. Паліўкі і Г. Барысіна аб беларускай літаратуры пасля Вялікай Айчыннай вайны і іншыя матэрыялы. Значнай падзеі ў жыцці двух братніх рэспублік прысвечаны свае шматлікія матэрыялы цэнтральных літоўскіх газет «Ціеса», «Советская Литва» і іншыя.

гісторыя», — піша рэцэнзент Вера Барыянюк у артыкуле-аглядае «Дружба і ціканасць» у люблінскай газеце «Штандар людю». І гэта сапраўды так. Спектакль «Браская крэпасць» праходзіў заўсёды з вялікім поспехам. Акцёрскі часта спынялі працягла ападысменты, актыўныя рэакцыі на падзеі. Гледачы, грамадскія і друк высока ацанілі работу рэжысёра А. Міронскага, артыстаў Ю. Арыянскага (паўночнік Брышпо), В. Укусава (Укушнік), Т. Заранок (Лаша), М. Абрамава (Валескіна), Ю. Уласова (Сама Шычук).

Цэла быў прыняты «Тайфун». Газета «Штандар людю», высокая ацэньваючы спектакль і пэнале, піша: «Штаным і несумненным мастацкім дасягненнем з'яўляецца «Тайфун» кітаўскага пісьменніка Чаю Юя ў пастаноўцы Г. Волнава...», «гераюць гэтую пэнале так, што аж сэрца заходзіла», «спектакль светлы». Ухвалена ігра артыстаў Н. Жыліна (Чаю Пу), А. Самарава (Лу Гуі), А. Качалкова (Шы Пін), Н. Камінска (Фань І).

Шкаваць беластоцкага і люблінскага гледачы выклікаў спектакль «Жаніцтва Бальзамінава». Яго чакалі з нецікаўнасцю. Справа ў тым, што творчасць Астроўскага-драматурга хоп і вядома ў Польшчы, але, як аб гэтым нішчы ў роўна, недастаткова папулярызаваў. Найбольш вядомыя пэнале, да якіх звартаюцца польскія театры — «Лес», «Бессажонкі», «Ваўкі і авечкі», «Таленты і паклоннікі». Таму азнамленне з яшчэ невадомым польскаму гледачу п'есай вялікага рускага драматурга і жадаючы ўбачыць, як ажыццявіць па пастаноўку савецкіх театры, і вынікала памышную цікавасць да спектакля. Надрабачна спыняючыся на творчасці Астроўскага, шырока і ўсебакова разглядаючы майстэрства артыстаў В. Укусава (Бальзамі-

наў), Т. Заранок (Белалева), А. Асторыянюк (Свапіц), пасля раду заўваг, газета заключала: «Гэта Астроўскі... у цэлым трактаваны з культурным пачуццём меры, сыграны пагоўна бліскуча». Шкадуючы, што да гэтага часу на люблінскай сцэне няма п'ес Астроўскага, аўтар артыкула рэкамендуе масшопаму театру, калі ён вырашыць ставіць Астроўскага, запрасіць для пастаноўкі спектакля на ўмовах узаемагаворы рэжысёра В. Батурына, праца якога ў «Жаніцтва Бальзамінава» была ўхвалена.

Як стаюць, у спектаклях адзначалася іх ансамблевысць, імкненне рэжысёра, выканаўцаў цэнтральных і эпизодычных ролей больш поўна і глыбока раскрыць задуму драматургічнага твору.

Занаванчы агляд, газета піша: «Гэта добры театр, які мае злыдны калектыв, цікавыя актёрскія індывідуальнасці, вольныя рэжысёраў». Аб выступленні театру ў Беластоку «Газета Беластоцкая» пісала: «Выступленні Браскага драматычнага театру імя Ленінскага камсамола Беларусі з'явіліся вялікай падзеяй у культурным жыцці горада».

На сустрэчах, у час прыёму і гутарак з гледачамі мы адчувалі шычыра таварыскае сямітні і павагу да нас — прадстаўнікоў мастацтва вялікага савецкага народа. З боку польскіх таварышаў выказаны пажаданні, каб такі таварыскі абмен прафесіянальнымі калектывамі паміж індывідуальнымі абласцямі адбыўся сістэматычна. Намы сэрбы запрасілі театр наведаць Беласток і Люблін у будучым годзе.

У Польшчы мы далі 15 спектакляў, на якіх прысутнічала больш 11 тысяч гледачоў. У час гастроль у Люблін і Беласто-

Перад новым сезонам

Свой чатырнаццаты сезон театр імя Ленінскага камсамола Беларусі (Браст) правёў у напружанай творчай працы і закончыў яго цікавай гастрольнай паездкай па Украінскай ССР, Польскай Народнай Рэспубліцы і па калгасе вобласці.

У апошнія два сезоны театр перажываў сур'ёзныя цяжкасці. Гэта з'явілася вынікам розных аб'ектывных і суб'ектывных прычын і адмоўна адбылася на яго творчай і арганізацыйнай дзейнасці. Але і ў гэты час калектыв не чакаў, пакуль прыйдзе дэкабар-чараўнік і выльецца яго. Важна тое, што калектыв сам хацеў разабрацца, у чым жа прычына недахопу ў яго творчасці. У многім ён разабраўся сам, у нечым дапамагі работнікі Міністэрства культуры БССР і ССР.

Па ініцыятыве калектыву ў театры быў арганізавана дыскусія, у час якой глыбока абмяркоўвалася пытанні творчай практыкі театра, стан рэжысёрскага і актёрскага майстэрства.

У дыскусіі прынялі ўдзел тэатразнаўцы і крытыкі Масквы і Мінска, прафэсары Беларускага і Усерасійскага тэатральнага таварыстваў.

Творчае жыццё театра значна актывізаваўся. Некаторым таварышам даялося перагледзець свае пазіцыі. Вынікі дыскусіі абмеркаваны на адкрытым партыйным сходзе калектыву.

Цяпер мы пачынаем пераадоўваць недахопы, хоць для гэтага яшчэ не ўсё зроблена.

У мінулым сезоне ўвага была накіравана ў асноўным на стварэнне спектакляў па п'есах савецкіх драматургаў («Разлом», «Людзі, якіх я бачыў», «У пошуках радасці», «Будны сны», «На вуліцы, шчаслівай і іш»). Слабасцю рэпертуару мінулага сезона мы лічым яго жанравую аднастайнасць, адсутнасць сур'ёзнай увагі да рускай і зарубешняй класікі, да беларускай драматургіі, малую колькасць спектакляў аб нашых людзях. Работа на базе ў Брасце і асабліва гастролі па Украіне паказалі, што театр пэнале дабівацца большай жанравай разнастайнасці спектакляў. З улікам гэтага мастацкі свет распрацоўвае рэпертуарны план бягучага сезона.

Мінулы сезон характэрны барацьбой калектыву за павышэнне актёрскага і рэжыс

ЗА РОДНУЮ БЕЛАРУСЬ

23 чэрвеня 1944 года грым тымся гармат абшчыні пачаў вываляцца ад фашысцкіх захопнікаў Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Усе спробы ворага штурхнуць наступальны парыв савецкіх войскаў былі дарэзнымі.

Танкі і пяхота ў суправаджэнні самаходна-артылерыйскіх устаноўкаў кісцяна наступалі на захад. К канцу дня 25 чэрвеня яны абышлі ў раён Віцебска, акружылі да шасці фашысцкіх дывізіяў. Адназначна была прарвана моцная абарона праціўніка ў раёне Оршы. Перадвая частка падыходзіла да Талачына. Здаць голую бастэю абароны немцаў—Магілёву. Нашы войскі прарвалі слабую «непрустую» ўсходні вал немцаў на Дняпры. П'яціхвілінны абшчыні, на канцах якіх рухаліся буйныя танкавыя злучэнні войскаў Пешага, Другога і Трэцяга Беларускага Фронтаў, былі абаронены фашысцкімі арміямі. І вось ужо фашысты ашалепа кіліся ў Віцебскім, Магілёўскім, Багровым і іншых «кадэлах».

Разам з Савецкай Арміяй у гэты гістарычны дзень актыўна дзейнічалі беларускія партызаны. Гэта яны, дапамагаючы рэгулярным часткам, усецалі беларускія дарогі і лясныя тэрыторыі варажых машын і трупамі фашыстаў.

Вялікая калона ворага ў некалькі сот танкаў, бронетранспарціраў і аўтамашы, якая рухалася па магістралі Магілёў—Мінск, спрабавала схваціцца ў прыдарожных лясах ад нашай авіяцыі, але была сружана траіўным агнём партызан. Вораг кінуўся на пачосковыя «скоды», але тут яго сустрацілі часткі рэгулярнай арміі. Разгром быў поўны.

Фашысты мільніліся па беларускай зямлі, трапляючы ў «кадэлы», «эмлішкі», «вобшчы». Іх знішчалі і рассявалі па лясах, а потым здзічалі і знішчалі «важкі» сьмяі прыходзілі на пункты прыёму ваеннапалонных.

Але фашысцкія камандаванні не паддала спроб затрымаць наступленне Савецкай Арміі і затым выйшлі зноў на Дняпр. Яны кінулі ў бой усе свае рэзервы, у тым ліку аператыўныя, куды ўваходзіла 5-я танкавая дывізія, у якой было

больш 120 танкаў і звыш сотні бронетранспарціраў.

Танкі дзейнічалі ў цяжкіх умовах лясіста-балотнай тэрыторыі. Н-ская танкавая частка імкнулася вываляцца на захад. Яна чатыры разы контратакавала ворага, але кожны раз несучы значныя страты, ахлядзіла назад.

За адну толькі апошняю атаку экіпаж лейтэнанта Мухіна падліў тры танкі, а экіпаж малодшага лейтэнанта Фанасенкі—два танкі. Тут жа гарэлі ішчы бронетранспарціраў, аўтамашыны і разбітыя гарматы ворага. Да 20—28 чэрвеня танкі пераважна моцна супраціўленне праціўніка, фарсіравалі раку Бобр і занялі пасёлкаў Бобр. Неперадзе паўстала моцна пераходзіла—рака Вяраўна. Яе ў што б тым ні стала трыба было захпіць, не дашь поціўніку на ёй замацавацца. Танкісты, нягледзячы на смерцальную стомленасць, зноў выйшлі ў бой.

29 чэрвеня, ужо на подступе да Барысаў, нашы часткі атакавалі нямецкія танкі з фронту і тылу. Самааддана змагаўся савецкія танкісты. Падарэзаныя капітана Булькі і старшага лейтэнанта Бардачава накірацілі смерцотны ўдары нямецкім танкам. Кастрамі фашысцкіх машын асвятлялася поле бою.

Толькі некаторым фашысцкім танкам удалося ўцячы па заходні бераг ракі. Нашы танкісты гонаўліся да пераправы. Вось ужо танкі лейтэнанта Мельнікава і танкі лейтэнанта Рака на тым беразе. Але пачуўся выбух—і мост рухнуў. Незабіўшы падліў рабілі гэтыя два геранічныя экіпажы. Аказавшыся на варажым беразе, яны бастэрачна ўступілі ў бой з пераўзыходзімімі сіламі праціўніка. Фашыстам удалося падбіць машыну Мельнікава. Але экіпаж Рака працягваў граміць ворага. Усю ноч ён веў няўраўнаважаны паяўлак. Усе спробы немцаў знішчыць бастэрачны экіпаж не прынеслі поспеху, і толькі калі ў герані выйшлі ўсе боепрыпасы і гаручае—экіпаж мужа загінуў.

Першага ліпеня нашы танкісты фарсіравалі Вяраўну—апошні рубяж на шляху да сталіцы Беларусі.

Знішчаныя стары, жанчыны

і дзеці са славамі радасці сустрэкалі родную армію—спіах быццоў, братоў і сямю. Дзеці гэтага кожнага воіна ішоў у бой, не шкадуючы жыцця.

Ішлі імкліва грымныя трышчачыверкі, дамаючы лютае супраціўленне гітлераўцаў на сваім шляху. Камандзіры машын Жукаў, Шылаў і іншыя адважны змагаліся з ворагам. Вось паказаўся ўжо Астрашчыкі Гародок—«варты Мінска». Вораг упарта абараня апошні рубяж на подступе да горада. І зноў рашуча пайшлі нашы танкі ў бой за сталіцу роднай Беларусі.

Пася цяжка бою Астрашчыкі Гародок быў узяты. Танкі пачалі падыходзіць да горада. На адну з вышніх выскаркоў наш танк. Аздырнуў вежава джук і паказаўся танкіст афіцэр Сымчоў. Саскочыўшы з брані, ён прыпаў да зямлі. Буйныя слёзы капіліся па яго твару. Перад ім у страшных руінах ляжаў родны горад. Вось там была Камароўка, дзе ён чатыры гады назад пакінуў маці і жонку з маленькім сынам Дзе яны? Ён ускачў у машыну і наперадзе падарэзаныя ўварвалася ў горад...

Нашы войскі вызвалілі сталіцу Беларусі. Камандаванне высока ацаніла любецкіх танкістаў. Маёр Шаломай, лейтэнант Анціпаў, старшы лейтэнант Бардачоў, капітан Булькі, лейтэнанты Жукаў, Шылаў былі ўзнагароджаны ардынамі Чырвонага Сцягу. Многія воіны таксама атрымалі ўдараўны ўзнагароды.

Афіцэр Сымчоў адшукаў месца, дзе стаў яго дом. Суедака, якая сустраляла выпадкова, расказала, што жонку і сына фашысты пагналі ў рабства, а маці не вытрымала такога гора і памерла. Нядоўга затрымаўся Сымчоў да руінаў дома. Разам са сваім экіпажам ён дайшоў на захад. У баях за Беларусь вызначыліся ўсе воіны: асабліва паказалі сваю мужнасць, адвагу і высокі патрыятызм маладыя байцы.

У лістоўцы, выпушчанай Ваенным Саветам Н-скай арміі, адзначаны іх геранічныя справы. «Маладым воінам, героям баёў за Оршу, Барысаў, Мінск, Ліду, Гродна» адрасавана

гэтая лістоўка, у якой чытаем:

«За дні баёў нашы байцы, сержанты і афіцеры, грэмчыкі і знішчачыя войскі праціўніка, авалодалі важнейшымі стратэгічнымі пунктамі абароны фашыстаў—Гародам, Оршай, Віцебска, Мінска, Ліды і Гродна».

У бітвах з ворагам за поўнае вызваленне Савецкай Беларусі нашы воіны праявілі масавы героізм. Цяперашнія баі вылучылі многа новых маладых герояў. Іх подзвігі ўвайдуць у гісторыю як узор адданнага служэння Радзіме.

Так, камсорг палка Аня Нікандрова на подступе да Оршы ўзначаліла падарэзаныя, якое штурмавала гітлераўскую абарону. Яна першай уварвалася ў траншею ворага і асабіста знішчыла звыш 10 немцаў.

У гэтым бою Аня загінула смерцю атэжачы, аддаўшы сваё маладое жыццё за вызваленне Радзімы. За зброеныя подзвігі Аня Нікандрова прадстаўлена да прасяняня звання Героя Савецкага Саюза.

Камандзір самаходна-артылерыйскай устаноўкі камсорг Сіманав у адным з цяжкіх баёў за некалькі хвілін знішчыў тры варажыя танкі. Хоць яго устаноўка была падбіта і сам ён быў паранены, адважны баяц працягваў змагацца.

У гэтых баях сотні воінаў Савецкай Арміі вызначыліся сваёй мужнасцю і адвагай у барацьбе ад фашысцкай нечысці. «Не дама была паліта крыле нашых воінаў зямля беларуска!»

Пася вайны, аздырнуў клопатам Партыі і Урада, аздырнуў геранічай працы народа, яны яшчэ больш расквітнелі. Непазнавальна пераўтварыўся Мінск. Прыгожы яго вуліцы, дымкі, заводзі-гіганты. Тут, у Мінску, жыве і працуе былы танкіст камуніст Сымчоў.

Знаўшоў ён і сваю жонку ў адным з лагераў смерці. Даўно пакінуў ужо ён свой танк, яваруўся да мірнай прафесіі будаўніка. Ён працуе разам з усім народам для таго, каб жыццё стала яшчэ святлейшым і прыгажэйшым, для міру на ўсім свеце.

Я. ВАЙНУБ,
Герой Савецкага Саюза.

ПІСЬМО У РЕДАКЦЫЮ

Пачынаючы плагіятар

Некя я прачытаў верш «Трактарыст» за подпісам Івана Пятрэнікі (газета «Савецкая Беларусь» за 18 ліпеня г. г.). У мяне ўзнікла думка, што я ўжо дзесяці чытаў яго. Стаў прыпамінаць.

І вось перада мной падшыўка часопіса «Смена» за 1955 г. У нумары 19 за кастрычнік у падборку «Маладыя літаратары Бранска» чытаю верш Ільі Швеца «Малады трактарыст». І што ж? Вершы «Трактарыст», змешчаны ў газеце «Савецкая Беларусь», і «Малады трактарыст» Ільі Швеца—блізкія. Яны амаль нічым не адрозніваюцца. Толькі замест загаловак «Малады трактарыст», як гэта ў Ільі Швеца, у Івана Пятрэнікі заглавак—«Трактарыст».

Праўда, ёсць у Івана Пятрэнікі і некаторыя «перапрацоўкі». Параўнаўшы яе першыя радкі перадапошняй страфы верша ў Ільі Швеца:

Сегодня первая пропашка,
А там посев и молотба...
А ў Івана Пятрэнікі:

Сегодня первая пропашка,
А там, глядзіш, и молотба...
Апошняя два радкі апошняй страфы Ільі Швеца таксама перапрацаваў.

Ом лудшым дэушкам округу
Всё будэ сніцца по ночам.
А ў Пятрэнікі атрымалася:

Ом лудшым дэушкам округу
Ом станец сніцца по ночам.
Нам невядома, што прымысла Івана Пятрэніку—заглавіць катэ-гіталыні з Нарбярнскага раёна скапіраваць верш Ільі Швеца і бессарумна даслаць яго ў газету, дзе ён быў апублікаваны як твор, дэсланы на конкурс. Адно толькі вядома, што ўчынак яго несумленны. Гэта літаратурны крадзеж.

У Івана Пятрэнікі атрымаўся не пачынаючы аўтар, а пачынаючы плагіятар.

В. ЛЕПКАУ.

Па шляху сацыялізма

Прайшло 14 год з тых дзён, калі воіны Савецкай Арміі вызвалілі братні балгарскі народ з фашысцкай няволі. А 15 кастрычніка 1946 г. Балгары была абвешчана Народнай Рэспублікай.

За пасляваенныя гады працоўныя гэтай краіны дасягнулі велізарных поспехаў у сацыялістычным будаўніцтве. Бескарэспітую братнюю дапамогу аказваюць Балгары Савецкаму Саюзу і ўсе краіны сацыялістычнага лагера.

Ніжэй друкуецца кароткія паведамленні аб поспехах балгарскага народа ў галіне культуры, узятыя з часопіса «Новая Валгары».

ПАЭТЫ-ПАРТЫЗАНЫ

У гады фашысцкай акупацыі многія тысячы адважных сямю і дачок балгарскага народа змагаліся супраць ворага ў партызанскіх атрадах. Сярод іх было нямаля таленавітых пісьменнікаў. Імя Ніколы Вялічара вядома ў Балгарыі кожнаму школьніку. Яго вершы—гэта палымныя заклік да барацьбы за свабоду і незалежнасць сваёй радзімы. Яны натхнілі будаўніцкую новай Балгарыі на працоўныя подзвігі.

Шырока вядома ў краіне імя камандзіра партызанскага атрада паэта Хрыста Кырпачева, які загінуў у ірароўным бою з ворагам. Паэт пакінуў нямаля палымных вершаў-заклікаў да барацьбы з лютымі фашыстамі. Кожны яго твор прасякнуты глыбокай верай у перамогу камунізму. У вершы «Таварыш» ён пісаў:

Сваёй крывёй мы дапаможам сонцу
Сваёй свабодна дадзём зямлі.

Каротка, але прыгожа жыццё праціў паэт Цветан Спасу. Кінуўшы ўніверсітэт, ён стаў актыўным змагаром руху Супраціўлення: байш любілі маладога камсара партызанскага атрада. Яго вершы—гэта песня адданасці народу і радзіме. «Усё—і юнацтва, і сілаў і вернасць табе, мой народ, аддаю»,—пісаў Цветан Спасу ў вершы «Песні аб мамі шчасці».

Такім жа кароткім было жыццё сына бязнака селяніна—маладога паэта Івана Нівавіна, які прымаў самы актыўны ўдзел у партызанскай барацьбе.

Сярод паэтаў-партызан, якія загінулі ў дні вайны, былі Кірыл Маджараў, Атанас Монаў, Марко Ангелу і многія іншыя. І цяпер іх творчасць знаходзіцца на ўзбраенні народа, які будзе новае жыццё.

ТВОРЫ ГОРКАГА У БАЛГАРЫ

У Народнай Балгарыі творы вялікага рускага мастака слова Максіма Горкага карыстаюцца асаблівай павагай і любоўю. Па дзеячым Асітыта біяграфіі імя Еліна Пеліна творы Горкага друкаваліся на балгарскай мове агрымным тиражом 900 тысяч экзэмпляраў. Толькі за пасляваенныя гады кнігі пісьменніка выйшлі тиражом у 600 тысяч экзэмпляраў.

За гады народнай улады выданыя поўны збор твораў Горкага ў 26 тамах, зборнікі «Артыкулы аб літаратуры і мастацтве», «Гутаркі з маладымі», «Выбраныя

літаратурна-крытычныя артыкулы» і г. д. Амаль кожны твор пісьменніка выдаваўся некалькі разоў, а раман «Маці» вытрымаў дзесяць выданняў.

Шырокую вядомасць набылі яго драматычныя творы, якія не выходзілі са сцены балгарскага тэатра вось ужо больш паўстагоддзя.

ДЛЯ ЮНЫХ ЧЫТАЧОУ

З кожным годам растуць тиражы выданняў для дзяцей. Калі ў 1939 г. сярэдня тираж дзіцячых кніг быў тры тысячы экзэмпляраў, дык у 1958 г. ён дасягнуў 13.600, а тираж некаторых кніг—50 тысяч і нават 100 тысяч экзэмпляраў. Толькі за апошні востем год агрымны тираж кніг, выданыя для юных чытачоў, узраўнаўся да два з паловай разы і дасягнуў 2.160 экзэмпляраў.

Адпаведна растуць і перыядычныя выдання для дзяцей. Калі ў 1939 г. сярэдня тираж дзіцячых кніг быў тры тысячы экзэмпляраў, дык у 1958 г. ён дасягнуў 185 тысяч экзэмпляраў, а сёлета вырас да 762 тысяч.

НОВАЯ ОПЕРА

Шматлікія аматары опернага мастацтва сталіцы Балгарыі са здэваленым гледзлі на сцэне Сафійскай народнай оперы новы артыяналы спектакль—камунічную оперу «Хітры Пётр» Васіліна Стаянава.

Цэнтральным вобразам гэтага цікавага спектакля—Хітры Пётр—герой народных казак. Ён заўсёды аяслі, вынаходлівы, Хітраўны. У аснове лібрэта оперы—гісторыя аб тым, як Хітраму Пятру ўдалося перахітрыць злоснага міраеда Насрэдзіна і правучыць яго. У оперы многа бытавых сцэн, якія суправаджаюцца народнымі карагодамі.

МАЙСТРЫ ПЕЙЗАЖУ

Споўнілася 35 год творчай дзейнасці заслужанага мастака Давіда Дзэчава, Саюз мастакоў маладзёў выстаўку яго работ. Эскіпавалася 85 карцін, большасць якіх напісана за апошнія гады. Давід Дзэчаў—пясняр роднай радзімы. У яго карцінах адлюстраваны найпрыгажэйшыя куці Балгарыі—Сэрэдзіягор'е і Радопы, Балкарскія горы і Чарнаморскае ўзбярэжжа, Фракія і Дулагор'е.

З вялікім майстэрствам напісаны веснавы пейзажы Дзэчава («Пейзаж у Радопях», «Веснавы сад», «Вясна і інш»). Мастак умее тонка ўлавіць характэрныя рысы прыроды.

Пейзаж Дзэчава амаль заўсёды «населены». У яго карцінах паказаны вобразы простых людзей, працоўнікаў зямлі. Глыбокая жыццёвая праба, любоў да чалавека працы—характэрныя рысы творчасці таленавітага мастака.

У Сафіі будзе наладжана і выстаўка майстра сельскага пейзажу Васіля Стоілава, дзе экспанавалася больш 60 партрэтаў, пейзажаў, кампазіцый, нацюрморцаў.

Гледачы аб выстаўцы

Першыя ўражанні

Першыя ўражанні ад выстаўкі: яна налічае шмат цудоўных твораў, пашырыліся тэматыка, творчы дыяпазон мастакоў, палепшылася іх майстэрства.

З карцін на гісторыка-рэвалюцыйную тэму асабліва запамінаюцца «Армія Часовага ўрада» мастака Ляпухова, «Першая конная» Майсеевікі, «Дадзены загад» Асманчука, «Латышскія стражы» Клебаха і Зарыньшча, «Шляхі-дарогі» Клібнскага, «Мы выраслі ў полымі» Бажыя.

Пра жыццё карціны «Першая конная» можна спрачацца, але кампазіцыя, малюнак, тыхаж гавораць аб тым, што яна належыць выдатнаму майстру. Яна пераносіць гледача ў дзясныя стэпы грозных гадоў грамадзянскай вайны.

Праўдліва паказана ў карціне «Армія Часовага ўрада» сутыкненне двух непрымірных класаў—капіталістаў і працоўных.

У гамбіні Зіньяга паласа схаваліся на смерць перапаходныя міністры Часовага ўрада. Па раскіданых на падлозе перапах відаць, што яны спешна «ліквідуецца» прадпрыемства». Але на парозе ўжо з'явіліся прадаўнікі новага ладу—узброеныя чырвонагардзеі.

Успамінаюцца словы выдатнага савецкага паэта Ул. Маякоўскага:

Которые тут временные!
Слазы!

Мастакі Бажыі і Асманчук—наватары жыццёвы. Яны смела ўносяць у рэалістычны жывапіс дэкаратыўныя элементы. Карціны «Дадзены загад» і «Мы выраслі ў полымі» вабяць яркашо фарбаў, прастаюта кампазіцыі, але іх дэкаратыўнасць выражана, на мою думку, бліжэй да плагіятнага.

Тэма геранічай барацьбы савецкага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны паказана на выстаўцы найбольш поўна. Асабліва ўражальнае паказанне твора «Маладыя варажы» Кібанова, «Родная зямля» Кістанцінопальскага, «У шкільна гадзі» братоў Ткачовых, «Год 1941. У аяс» Фаміна.

Карціна «Маладагвардзеішчы» вылучаецца сваёй задумай, прыгожым пластычным вырашэннем, колерам. Крыху зніжае ўражальнае вобразнае вырашэнне некаторых фігур. Так, фігура хлапца з саломінай у зубах гучыць дысанансам да напружанай атмасферы фашысцкага засценка. Залішне спакойная і фігура дзяўчыны з накінутай на плечы прыгожай хусткай.

Шмат твораў прысвечана нашай сяміадысцячай рэалісцыі, паказу жыцця і працы савецкіх людзей у сучасны момант. Які заўсёды, выразная палотні Пластава, пры-

На здымку: фрагмент з карціны А. Ляпухова «Армія Часовага ўрада».

свечаныя праціўнікам калгаснай вёскі.

Беларускае вывучэнне мастацтва прадстаўлена на выстаўцы работамі Агура, Забавана, Цвіркі, Шыбіяна, Гугеля, Шушчэка і інш. Прыемам, што работы нашых мастакоў вызначаюцца майстэрствам, лірызмам, адметным сярбрыстым каларытам. Вельмі шкада, што на выстаўцы не экспанавана кампазіцыя «Паўстанне рыбакі на возеры Нарач» Цвіркі, «За дапамогай да партызан» Жолта, «Арганізацыя калгас» Крохалева, якія вядомы гледачам толькі па рэпродукцыях.

Невядома чаму трапілі на выстаўку таякі творы, як «Збаны» Бажуб-Мельнікава, «Нацюрморты» Міко. Яны маглі б экспанавалася на выстаўцы «абстрактнага» мастацтва. Кампазіцыя, колер тут—умоўныя. Калі яны разлічаны на ўпрыгожэнне сцяны, як на гэта любяць спасылацца некаторыя прадаўнікі «чыстага мастацтва», дык і такому прызначэнню яны не адпавядаюць.

Графіка, бадай, самы цікавы раздзел выстаўкі. Ілюстрацыі Дубінскага, Каровіна, Пылава вызначаюцца высокім майстэрствам. Вельмі дынамічныя ілюстрацыі Дубінскага да твора Салтыкова-Шчарына «Пані Галаўлёва». Мастак знайшоў не толькі цікавыя сітуацыі, але і ладу іх выразнай графічнай мовай, гранічна—завастраўшы вобразы. У іх адчуваецца дух Салтыкова-Шчарына.

Усесаюзная мастацкая выстаўка ў Мінску—цікавая з'ява ў жыцці сталіцы рэспублікі. Яе з увагай прагледзіць не толькі аматары вывучэнчага мастацтва, яна паспрыяе выхаванню нашай творчай моладзі.

Л. ДРОБАУ,
студэнт тэатральна-мастацкага інстытута.

На здымку: сатырычная малюнка Б. Прарокова «Вячэрні зсон» і «Магарычкі».

Больш увагі рабочай тэматыцы

З пачушчым усхваляванасці наведваеш філіялы Усесаюзнай мастацкай выстаўкі ў Мінску. Радуе разнастайнасць тэматыкі твораў і высокае майстэрства іх вырашэння.

Узвух хоць бы гісторыка-рэвалюцыйную тэму. Зусім на-новаму стаі вырашана і нашы мастакі. Яны менш карыстаюцца плагіятнымі сцэнамі ў абмалеўцы гістарычных падзей.

Цікавая карціна «Смолены. 1917 год» С. Гучэкага. Рэвалюцыйны перыў і няпрэжанае сасоф грамадзянскай вайны палкарэлівае фон у карцінах «Мы выраслі ў полымі» і «Дадзены загад». А вось у кампазіцыі М. Клібнскага «Шляхі-дарогі» зусім іншае. Мы адчуваем лірычную усхваляванасць і замілаванасць да роднага краю ў вачах камсэмоўцаў, якія слухаюць любімую мелодыю.

На выстаўцы ёсць дзве невялікія работы А. Мельнікава «Да вясні» і «Верачка на дачы», якія выняканы пая-майстэрствам. У першай карціне мастак настолькі тонка перадаў нахалдох вясні, што так і бачыш гэтыя лаліны агоней зямлі, камкі сьнегу, які засталася дзе-ні-дзе пад кустамі.

Асабліва хацелася б спыніцца на карцінах П. Фаміна, Э. Вержыкоўскага. Палюбу атрымліваўся каля палатны П. Фаміна «Год 1941-м. У аяс». Гэты твор выклікае сур'ёзны роздум, здзіўляе пластычнасцю малюнка.

Тэма палатны Э. Вержыкоўскага «На дарогу» зусім прастая: дзеці на пераезде праводзяць поезд. Але як яна выканана! Усё падладана ў светлы, радасны тонах. Заслугоўвае увагі і карціна А. Бурака «Плаўка выдалася».

У заклочэнне хацелася б пажадзе нашым мастакам і скульптарам, каб яны часцей звярталіся ў сваіх творах да рабочай тэматыкі, да нашай рабочага жыцця.

Я. СТОКА,
рабочы аўтарамонтажнага завода.

ПАМОЧНІКІ ПІСЬМЕННІКА

У самым ажыўленым месцы пасёлка трактарнага завода ўзвышаюцца новы будынак са свежай шпальдай «Масвая бібліятэка Сталінскага раёна». Кожную хвіліну адчыніцца дзверы—студэнты, рабочыя, пяснянеры захоўваюць сюды пачытаць газеты, часопісы, атрымаць кнігі.

Лік чытачоў бібліятэкі няспынна